

U PRVOM PLANU

Joško Belamarić

U POVODU IZLOŽBE “SPLIT - OD CAREVE PALAČE DO GRADA” PARIZ (6.-18. SIJEČNJA 1997.)

UDK: 904:069.533/(497.5 Split):061.46

(44 Pariz)“1997”

Primljeno: 15. VI. 1997.

Joško Belamarić

Ministarstvo kulture RH

Konzervatorski odjel - Split

21000 Split, RH

Poljudsko šetalište 15

Temeljem poziva hrvatskoga veleposlanstva pri UNESCO-u da se splitska kulturno-povijesna baština predstavi u pariškome središtu te organizacije, nekoliko odbora “Projekta 1700” (utemeljenog pri Gradskom poglavarstvu kako bi se organiziralo obilježavanje utemeljenja Dioklecijanove palače) zadužilo je splitsko Konzervatorsko povjerenstvo Ministarstva kulture, Ured za povijesnu jezgru Splita i Mediteranski centar za graditeljsko naslijeđe da prirede izložbu didaktičkog karaktera.

Izložba nije rađena za jedan prostor ni za jedno otvaranje. Koncipirana s jezgrom od 44 fotopanoa (dimenzija 140 x 100 cm); s desetak izvanrednih odljeva skulptura (gdjekoji možda čak nadilazi i uvjerljivost originala); s danas uobičajenom audio-vizualnom popratnom opremom - ona će u nekoliko sljedećih godina putovati Europom predstavljajući splitsku i nacionalnu baštinu na najdjelotvorniji način. S obzirom na izrazitu otvorenost modularnoga sadržajnog koncepta, izložba se može prenositi i u reduciranu obliku, ali se njezina pojedina poglavlja mogu i dopunjavati. Namjera organizatora bila je, primjerice, da postupno dopunjuje malu antologiju splitske skulpture koja je u trodimenzionalnim odljevima bila pripremljena za ovu izložbu zahvaljujući radu kipara - restauratora iz zagrebačkoga i splitskog Arheološkog muzeja, iz Muzeja hrvatskih arheoloških spomenika i Restauratorske radionice Konzervatorskog povjerenstva. Valja naime spomenuti da osim odljeva Dioklecijanova portreta na medaljonu iz friza njegova mauzoleja, pluteja s likom kralja Zvonimira i s pentagramom iz krstionice, osim reljefa magi-

stra Otta sa zvonika katedrale i Buvininih vratnica, Jurjevog Bičevanja sa sarkofaga sv. Staša i grba grada iz anžuvinskog vremena, postoji plan dopune ove antologije koja bi po svršetku čitavog izložbenog ciklusa mogla biti trajno izložena u Podrumima Palače.

Otvorenost koncepta izložbe i mogućnost njezine prilagodbe različitim prostornim uvjetima, najbolje pokazuje drugi dio izložbe, u kojemu smo - na izričitu sugestiju tajnika UNESCO-a g. Federica Mayora - izložili recentna djela petorice suvremenih splitskih kipara (Hraste, Kovačić, Lipovac, Stošić, Žuvela) i petorice slikara (Botteri, Ivančić, Mihanović, Pavić, Trebotić).

Svečano otvorenje izložbe u Parizu, siječanj 1997.

Vesna Girardi-Jurkić, veleposlanica hrvatske misije pri UNESCO-u u Parizu, Bernd von Droste, voditelj sekcije za zaštitu spomenika pri UNESCO-u, Mons. Ante Jurić, nadbiskup splitsko-makarski, Nikola Grabić, gradonačelnik Splita.

U okviru cjelokupnog izložbenog programa održana su i predavanja akademika dr. Krune Prijatelja, prof. Jerka Marasovića i mr. Joška Belamarića o splitskoj spomeničkoj baštini, njezinu istraživanju i konzervaciji, te o transformaciji careve palače u srednjovjekovni i moderni grad. Moderator tih predavanja održanih u dobro posjećenoj velikoj dvorani UNESCO-ove palače bio je g. Bouschnachi,

najodgovornija osoba za resor očuvanja svjetske graditeljske baštine u toj organizaciji.

Predstavljena su i dva polusatna videofilma (na francuskom i engleskom jeziku) - prvi Mladena Mateljana, Jakše Fiamenga i Andrije Pivčevića "I palača rodi grad", drugi o splitskoj katedrali u produkciji Obrazovnog programa HTV-a.

Na posebnoj večeri u prepunoj dvorani *Maison de l'Europe* u Maraisu prigodnim predavanjima Mirka Tomasovića i Charlesa Bénéa predstavljena je najmarkantnija figura splitskoga i hrvatskog humanizma 16. stoljeća - Marko Marulić. Istom prigodom promovirana je i nova Tomasovićeve knjiga o Maruliću na francuskom.

Izložba u veleposlanstvu Republike Hrvatske u Londonu, svibanj 1997.

Rezimirajući sve događaje, smatramo da je izvanredno dobro što je izložbeni ciklus počeo upravo s predstavljanjem u UNESCO-voj palači u Parizu (u građevini koju su obilježila djela jednog Henryja Moorea, Juana Miroa, Alexandera Caldera ...). Premda bismo u svom nestrpljenju da svijet shvati naš kulturni i povijesni identitet htjeli govoriti na mjestima koja su otvorenija širokoj javnosti, moramo s dužnim poštovanjem istupati na mjestima kao što su Ujedinjeni narodi,

UNESCO, Vijeće Europe ... UNESCO je Splitu, uostalom među prvima, dodijelio naslov "grada svjetske baštine", kojim se diči i promiče, a za koji se sada - s neizvjesnim izgledima - bore Zadar, Trogir, Pula i Poreč. Odjek izložbe priređene na takvom ekskluzivnom mjestu posve prirodno ostaje limitiran užim, ali iznimno važnim i utjecajnim diplomatskim i intelektualnim krugom vezanim za misiju UNESCO-a. Izložbom su prošle osobe od najvišega političkog značenja - poput F. Chiraca, J. Delorsa, M. Gorbačova, H. Genschera, J. Arafata, R. Owena i drugih.

Jednodušni komplimenti koje su u tom UNESCO-vom krugu splitska izložba i čitavo predstavljanje doživjeli uistinu opravdavaju trud pedesetak stručnjaka iz desetak institucija. Gosp. Berndt von Droste, predsjedatelj u za nas najvažnijemu UNESCO-ovu tijelu, koje izravno skrbi o popisu spomenika svjetske baštine (za koju Hrvatska sada kandidira spomenute gradove) izjavio je, doslovce, da će splitska izložba ostati dugo zapamćena kao paradigma za takav tip prezentacije. S druge strane, hrvatski veleposlanik u Francuskoj ustvrdio je da mu je ona dosad najveća podrška u njegovu nastojanju da objasni identitet hrvatske kulturne baštine i politike te da bi je on u Parizu najradije trajno izložio.

Izložba je predstavljena i u Muzejskom prostoru u Splitu, pred blagdan sv. Duje, prije nego što je krenula na pohod europskim galerijskim prostorima, počev od Engleske u svibnju i lipnju (u uglednom londonskom Sir John's Sloane Museum održala se 15. svibnja prezentacija Mauzoleja / Katedrale, kojom zgodom je prikupljena određena svota za restauraciju tog spomenika; cjelina izložbe predstavljena je u atriju najuglednijega europskog instituta za povijest umjetnosti - Courtauld Institute u Somerset House, te u hrvatskom veleposlanstvu u Londonu). U toku su pregovori o organizacijskim detaljima preseljenja izložbe u Italiju i Njemačku. Organizatori su dobili i niz drugih poziva - bilo izravno, bilo preko naših diplomatskih predstavništava ili Ministarstava kulture. Uz splitsku izložbu tiskan je i katalog (zapravo "kulturno-povijesni vodič") na hrvatskome, kojemu se već priprema drugo, popravljeno izdanje - budući da je cijela naklada prvog prodana. Pred izlaskom je i englesko izdanje, a u pripremi je i njemačko. Uz splitsku izložbu, recimo na kraju, prezentiran je multimedijalni prikaz katedrale sv. Duje koji uključuje tekstove, crteže, fotografije, zvuk i videozapise integrirane u CD-aplikaciju kojom se manipulira, doslovce, dodiranjem prsta na ekranu računala. Prezentirani multimedijalni informacijski pult bit će stalno postavljen u Podrumima Palače, a vjerojatno i na nekoliko drugih mjesta. Pratit će, dakako, i izložbu na njezinim putovanjima.